

2. Календарь Древнего Египта // <http://ufolog.nm.ru>.
3. Карпичечи А.К. Египет. Искусство и история. 5000 лет цивилизации / Пер. с итал.- Италия: Centro Stampa Editoriale Bonechi, 2002. – 194с.
4. Луркер М. Египетский символизм // <http://history.mtu.ru>.
5. Монте П. Египет Рамсессов / Пер. с франц. – Смоленск.: Русич, 2002. – 416 с.

РОЛЬ СПОРТИВНИХ ШКІЛ У РОЗВИТКУ ВИДІВ СПОРТУ

Ігор Карпа, Любов Чеховська, Віталій Пасічник
Львівський державний університет фізичної культури

Постановка проблеми. Управління фізичною культурою і спортом є предметом уваги багатьох дослідників (Албастова, 2000; Жолдак В.И., Квартальнов В.А. 2002, Переверзин И.И., 2002). Однак, проблема діяльності спортивних організацій продовжує залишатися актуальною і потребує подальшої розробки.

У законі України «Про фізичну культуру і спорт» та Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки сказано про забезпечення розвитку олімпійських і не олімпійських видів спорту шляхом підтримки дитячого, дитячо-юнацького, резервного спорту. Ефективність підготовки резерву для спорту вищих досягнень забезпечуються послідовністю підготовки юних спортсменів у системі спортивних шкіл.

На сьогоднішній день в Україні функціонує 1692 спортивні школи. У Львівській області відповідно – 80 ДЮСШ та 19 СДЮШОР, ШВСМ. Це складає 5,9% від загальної кількості.

У діяльності спортивних шкіл існує ряд факторів, які безпосередньо впливають на покращення показників роботи. Але, на жаль, не достатньо є інформації про діяльність спортивних шкіл та їх місце у розвитку виду спорту. Саме актуальність проблеми та потреби практики зумовили вибір теми дослідження.

Мета нашого дослідження є вивчення діяльності спортивних шкіл різного типу у розвитку видів спорту.

Згідно мети дослідження були сформувані наступні **завдання**:

1. Проаналізувати та узагальнити нормативно-правову базу та літературні джерела про діяльність спортивних шкіл.
2. Вивчити аспекти діяльності спортивних шкіл Львівщини щодо розвитку видів спорту.

Мета і завдання дослідження визначили набір методів:

1. Аналіз та узагальнення літературних джерел.
2. Метод теоретичної інтерпретації.
3. Документальний метод.
4. Методи математичної статистики.

Наше дослідження виконується за дорученням управління сім'ї, молоді і спорту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради.

Дозвольте висвітлити результати нашого дослідження.

Система спортивних шкіл є невід'ємною частиною позашкільної освіти, яка направлена на розвиток здібностей і талантів учнів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб в професійному визначенні.

Система спортивних шкіл - сукупність позашкільних державних і недержавних установ, основною діяльністю яких є спортивна підготовка дітей, підлітків та молоді.

Система спортивних шкіл складається з наступних елементів:

- дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ)
- спеціалізовані дитячо-юнацькі школи олімпійського резерву (СДЮШОР)
- школи вищої спортивної майстерності (ШВСМ)
- училища фізичної культури, училища олімпійського резерву, спеціалізовані класи (одночасно є складовою системи спортивних шкіл та системи загальноосвітніх шкіл).

Сьогодні спортивні школи функціонують згідно Типового положення про ДЮСШ і СДЮШОР, затвердженого Міністерством України у справах молоді і спорту в 1998 році. Спортивні школи щорічно звітуються по результатах своєї роботи вищестоящим організаціям. Саме за допомогою статистичних звітів 1-ФК та 2-ФК нами встановлено інформацію щодо кількості спортивних шкіл з 1940 по 1990 роки в Україні та 2004-2008 роки у Львівській області. Результати представлені в табл. 1 і табл.2.

Таблиця 1

Показники функціонування спортивних шкіл в СРСР та в Україні

Роки	СРСР		Україна	
	СШ	К-ть	СШ	К-ть
1940	292	46570	37	5910
1950	454	100781	55	13791
1960	1814	533275	222	83128
1970	3813	1323445	517	218499

1976	5648	1801125	778	263375
1980	8741	3059350	1123	513123
1990	11927	5963500	1444	726859
2007	-	-	1692	382892

Таблиця 2

Спортивні школи Львівської області

Спортивні школи	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	(+,-)
Кількість спортивних шкіл					
Обласне ФСТ "Україна"	32	33	32	30	-2
Обласне ФСТ "Колос"	20	20	20	20	-
Обласне ФСТ "Динамо"	3	3	3	3	-
Обласне ФСТ "Спартак"	3	3	3	3	-
Комітет з фіз.вих. МОіНУ	40	39	39	39	-1
Спортивний комітет Міністерства Оборони	5	3	-	-	-5
Структурні підрозділи у справах фіз.вих., молоді та спорту	2	-	3	4	+2
Усього в області:	105	102	101	99	-6
Транспорт	1	1	1	1	1

Як бачимо кількість спортивних шкіл, на жаль, менша, ніж у довоєнний та повоєнний період.

Окрім цього присутня тенденція до зменшення кількісного складу спортивних шкіл. Дещо позитивним можна вважати той факт, що це не вплинуло на зменшення кількості видів спорту, яка культивується в області.

Таблиця 3

Види спорту, які культивуються в області

Вид спорту	2004	2005	2006	2007
Олімпійські види спорту	35	35	37	37
Неолімпійські види спорту	11	11	16	16

Паралімпійські види спорту			6	7
Всього	46	46	59	60

Отож, станом на 1.01.2008 року в області культивується 60 видів спорту. Загалом збільшення кількісного показника є позитивним. Але збільшення не олімпійських видів спорту можна, на нашу думку, трактувати по-різному. З однієї сторони фінансові ресурси, які йдуть на розвиток цих видів можна було б з користю використати для олімпійських видів. З другої сторони інтереси дітей різноманітні і те, що вони долучилися загалом до рухової активності - теж позитив.

Як було зазначено вище загальна кількість спортивних шкіл зменшилася. Відповідно різноманітні організаційно-управлінські та фінансові труднощі вплинули і на зменшення кількості як тренерів, так і дітей - майбутнього спортивного резерву.

Найбільш вагомим показником діяльності спортивних шкіл та їх ролі у розвитку виду спорту є кадровий потенціал. Аналіз кадрового ресурсу показав, що в спортивних школах Львівської області працюють 1111 тренерів- викладачів. Із них – 672 штатних тренера (60,5%), із яких 86 мають вищу категорію, 114 – першу категорію і 267 – другу категорію. Загалом 586 тренерів а саме 52,7% мають фізкультурну освіту.

Не менш важливим елементом розвитку виду спорту є кількість дітей, яка ним займається.

Таблиця 4

Кількість учнів спортивних шкіл Львівської області

Спортивні школи товариств	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	(+,-)
Кількість учнів					
Обласне ФСТ "Україна"	5895	6042	5656	5240	-655
Обласне ФСТ "Колос"	5376	4862	4768	4978	-398
Обласне ФСТ "Динамо"	758	783	726	713	-45
Обласне ФСТ "Спартак"	291	310	660	711	+420
Комітет з фіз.вих. МОіНУ	20098	19629	19645	19728	-370
Спортивний Комітет Міністерства Оборони	1499	1639	-	-	-1499
Структурні підрозділи у справах сім'ї, молоді та спорту	462	256	1876	1869	+1407

Всього в області:	34379	33521	33180	33239	-1140
Імпорт	240	256	251	244	+4

Станом на 01.01.08р. у спортивних школах різного типу тренуються 33.239 дітей і підлітків. З них – 32.155 дітей віком до 18 років - це становить 96,7% від загальної кількості дітей, що займаються в спортивних школах. З них – 8.327 дівчат, що становить 33% від загальної кількості. Адміністрація окремих спортивних шкіл залучає до занять і особливий контингент дітей. Так, у ДЮСШ і СДЮШОР області займається 278 дітей – сиріт, 244 спортсмена-інваліда.

Перспективи діяльності мережі спортивних шкіл, а саме підготовка спортивного резерву для комплектування збірних команд України неможлива без встановлення популярності серед різних верств населення тих чи інших видів спорту. Це дасть можливість прогнозувати направленість фізкультурно-спортивних інтересів і потреб, виявити тенденції розвитку окремих видів спорту в регіоні.

Встановлено, що серед олімпійських видів спорту найбільш популярними є 9 (рис. 1.):

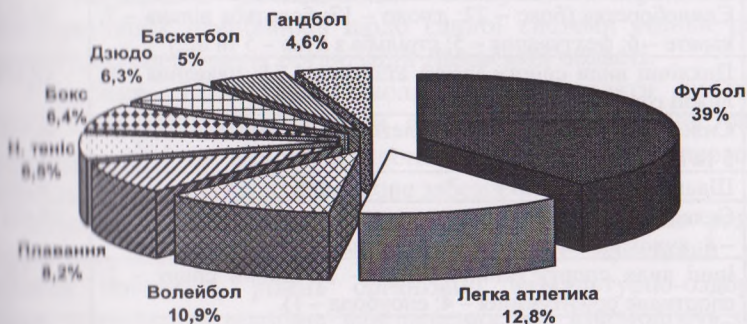

Рис. 1 Популярність видів спорту у Львівській області

А саме - футбол, де займаються 8899 чол. (загалом 39%), легка атлетика – 2937 чол.(12,8%), волейбол – 2487 чол.(10,9%), плавання – 1864 чол. (8,2%), бокс – 1483 чол.(6,4%), теніс настільний -1490 чол.(6,5%), дзюдо – 1450 чол.(6,3%), баскетбол – 1138чол. (5%), гандбол - 1060 чол.(4,6%).

Іншими видами, які культивуються на Львівщині, займається до 1000 дітей. Серед них: боротьба вільна (901 чол.), веслування на байдарках (881 чол.), важка атлетика (848 чол.), шахи (821 чол.) та ін.

Вище зазначена інформація підтверджується тим, що у спортивних школах станом на 01.01.08р.функціонує 323 відділення.

Загалом усі види спорту можна умовно поділити на окремі групи: спортивні ігри, єдиноборства, циклічні види спорту, складно-координаційні види спорту, види спорту для інвалідів та інші.

Відповідно до зазначених груп нами встановлено кількості відділень, які функціонують у спортивних школах з виду спорту.

Таблиця 5

Ступінь розвитку видів спорту

№ п п	Групи	Кількість відділень
1	Спортивні ігри (футбол – 47; легка атлетика – 31; волейбол – 23; настільний теніс – 18; баскетбол – 9; гандбол – 8 відділень та ін..)	36,8%
2	Єдиноборства (бокс – 22; дзюдо – 17; боротьба вільна – 7; карате – 6; фехтування – 5; стрільба з лука – 5 та ін..)	24,3%
3	Циклічні види спорту (легка атлетика – 31; плавання - 8; лижні гонки – 5 та ін..)	19,1%
4	Силові види спорту (важка атлетика – 12; гирьовий спорт – 5 та ін.)	6,1%
5	Шашки і шахмати (1)	5,2%
6	Складно-координаційні види спорту (спортивна гімнастика – 4; художня гімнастика – 4; спортивна акробатика – 4)	3,6%
7	Інші види спорту (кінний спорт - 2; санний спорт – 2; спортивне орієнтування – 4; сноуборд – 1)	2,7%
8	Види спорту для інвалідів (7 видів по 1 відділенню)	2,2%

Зазначена інформація допомагає тлумачити ступінь розвитку окремих видів спорту, які культивуються в спортивних школах.

Найбільш масовим видом у спортивних школах є футбол – 47 відділень. На нашу думку, це пов'язано з введенням

загальноосвітніх школах третього уроку по футболу; наступні такі види спорту: легка атлетика – 31 відділення, волейбол – 23 відділення, бокс – 22 відділення, теніс настільний – 18 відділень, шашки – 17 відділень. Така популярність свідчить про підвищений інтерес дітей до занять зазначеними спорту як в регіоні, так і в країні, світі. На наш погляд, отримані дані знаходяться в прямій залежності і розглядати їх необхідно в комплексі, тільки в такому випадку рівень розвитку фізичної культури і спорту в місті, в області і в країні може досягти більш високих показників.

Результативність діяльності шкіл оцінюється не тільки наповністю, але і майстерністю. На таблиці 6 зображена інформація щодо спортивної майстерності учнів спортивних шкіл за 4 роки.

Таблиця 6

Спортивна майстерність вихованців спортивних шкіл (к-ть)

Роки	МСМК	МС	КМС	I
2004	6	57	260	604
2005	16	61	237	664
2006	4	81	300	600
2007	8	60	213	648

До основного складу кандидатів і резерву збірних команд України включено 231 спортсмен ДЮСШ і СДЮШОР.

У подальших дослідженнях плануємо з'ясувати думку адміністративних працівників щодо єдиної системи оцінки роботи фізкультурно-спортивних організацій Львівської області.

Висновки. 1. Спортивні школи слід розглядати як цілісну систему з нерозривно пов'язаними в ній частинами: адміністративні працівники, учні та виховний процес; обслуговуючий персонал і матеріально-технічна база; фінансове забезпечення.

2. Нами встановлені показники, що впливають на розвиток спортивних шкіл: кількість учнів, спортивні показники учнів, кадровий потенціал, рівень організації фізкультурно-оздоровчої роботи, матеріально-технічне забезпечення, які взаємодіють одна з одною, що впливає на кінцевий результат діяльності спортивних шкіл.

3. Інтереси учнів в спортивних школах залежать від наступних показників: популярність виду спорту, матеріальні затрати на утримання, доступність, видовищність, ступінь спортивних досягнень вихованців і авторитет тренерів.

Тенденція до розширення спортивних шкіл в регіоні за останні роки являється однією із основних стратегій в планах керівництва фізичної культури і спорту в області, що призводить до стійкого і розширеного представництва спортсменів в збірних командах України.

Література:

1. Волков С.В. Теория и методы детского и юношеского спорта. Учеб. пособие. – К.: «Олимпийская литература», 2002. – С. 3-38.
2. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки. – К., 2006. – 15с.
3. Державна програма “Тренер” . – К., 2003. – 11с.
4. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” . – К.,1994. – 224с.
5. Жданова О.М., Управління фізичною культурою: Навчальний посібник для фізкультурних ВУЗів. – Львів, 1996. – 127с.
6. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К.: Державний комітет України з питань фізичної культури і спорту, 2004. – С. 9-11.
7. Типове положення про дитячо-юнацьку спортивну школу (ДЮСШ), спеціалізовану дитячо-юнацьку школу олімпійського резерву (СДЮШОР). – К.,1998. – 28 с.